

ปกติสังขยา

เอก	๑	ฉ	๖	ฉตตีส	๓๖
ทวิ	๒	สตต	๗	สตตตตีส	๓๗
ติ	๓	อฏจ	๘	อฏจตตีส	๓๘
จตุ	๔	นว	๙	เอกุน-อุนจตตافیส	๓๙
ปณจ	๕	ทส	๑๐	จตตافیส, ตافیส	๔๐

เอกาทส	๑๑	เอกจตตافیส	๔๑
ทวาทส, พารส	๑๒	เทวจตตافیส	๔๒
เตรส	๑๓	เตจตตافیส	๔๓
จตุททส, จุททส	๑๔	จตุจตตافیส	๔๔
ปณจทส, ปณณรส	๑๕	ปณจจตตافیส	๔๕
โสฬส	๑๖	ฉจตตافیส	๔๖
สตตรส	๑๗	สตตจตตافیส	๔๗
อฏจารส	๑๘	อฏจจตตافیส	๔๘
เอกุนวีสติ, อุนวีสติ	๑๙	เอกุน-อุนปณณาส	๔๙
วีส, วีสติ	๒๐	ปณณาส, ปณณาส	๕๐
เอกวีสติ	๒๑	ทส	๑๐
ทวาวีสติ, พาวีสติ	๒๒	วีส(ติ)	๒๐
เตวีสติ	๒๓	ตีส(ติ)	๓๐
จตุวีสติ	๒๔	(จต)ตافیส (จตตาลีส)	๔๐
ปณจวีสติ	๒๕	ปณณาส (ปณณาส)	๕๐
ฉพีสติ	๒๖	สฎฐี (สฎฐิ)	๖๐
สตตวีสติ	๒๗	สตตติ (สตตริ)	๗๐
อฏจวีสติ	๒๘	อสีติ	๘๐
เอกุนตตีส, อุนตตีส	๒๙	นวุติ	๙๐
ตีส, ตีสติ	๓๐	สตี	๑๐๐
เอกตตีส	๓๑	สทสส์	๑,๐๐๐
ทวตตีส, พตตีส	๓๒	ทสทสส์, นหุติ	๑๐,๐๐๐
เตตตีส	๓๓	สตทสส์, ลกขี	๑๐๐,๐๐๐
จตุตตีส	๓๔	ทสสตทสส์	๑,๐๐๐,๐๐๐
ปณจตตีส	๓๕	โกฏิ	๑๐,๐๐๐,๐๐๐

• PaliDict ๖ มีนาคม ๒๕๖๑ •

การแจกปกติสังขยา

เอก (๑) คุณนาม เอกวจนะ

ป.	เอโก	เอกา	เอกัง
ท.	เอกั	เอกั	เอกั
ต.	เอเคน	เอกาย	เอเคน
จ.	เอกสส	เอกาย*	เอกสส
ปณ.	เอกสฺมา เอกมฺหา	เอกาย	เอกสฺมา เอกมฺหา
ฉ.	เอกสฺส	เอกาย*	เอกสฺส
ส.	เอกสมิ เอกมฺหิ	เอกาย*	เอกสมิ เอกมฺหิ

เอก (๑) สัพพนาม ๒ วจนะ

แจกเหมือน ย ศัพท์ ยกเว้น อิต. เอก. จ. ฉ. เป็น *เอกิสฺสา* ส. เป็น *เอกิสฺส**

ทวิ (๒) ไตรลิงค์ อุก (ทั้ง ๒) ไตรลิงค์ ปณจ (๕) ไตรลิงค์

ป.	เทว *	ป.	อุโ	ป.	ปณจ
ท.	เทว *	ท.	อุโ	ท.	ปณจ
ต.	ทวิหิ	ต.	อุโหหิ	ต.	ปณจหิ
จ.	ทวินัน *	จ.	อุภินัน	จ.	ปณจนัน
ปณ.	ทวิหิ	ปณ.	อุโหหิ	ปณ.	ปณจหิ
ฉ.	ทวินัน *	ฉ.	อุภินัน	ฉ.	ปณจนัน
ส.	ทวิสฺ	ส.	อุโหสฺ	ส.	ปณจสฺ

* เป็น ทเว บ้าง ใช้ในคาถา ตั้งแต่ ปณจ (๕) ถึง อฏจารส (๑๘)
 ** เป็น ทวินัน บ้าง ใช้ในคาถา พย ๑ แห่ง แจกอย่างนี้.

• แปลง ทวิ

เป็น พา- เช่น พารส (๑๒), พาวีสติ (๒๒), พตตีส (๓๒)
 เป็น เทว- ทวา- เช่น ทวาทส (๑๒), เทววีสติ ทวาวีสติ ทวาวีส (๒๒), ทวตตีส (๓๒),
 เทวจตตافیส (๔๒), เทวปณณาส (๕๒), ทวาสฎฐี (๖๒), ทวาสตตติ (๗๒),
 ทวาสีติ (๘๒), เทวนวุติ (๙๒)

• จตุราสีติ ๘๔; สตี ๑๐๐, เอกสตี ๑๐๑ (ลบ อุตฺตร) (เอกสตี แปลว่า ๑๐๐ บ้าง)

ตั้งแต่ ทวิ จนถึง อฏจารส (๒-๑๘) เป็นพหุวจนะอย่างเดี่ยว เป็น ๓ ลิงค์
 ตั้งแต่ เอกุนวีสติ ถึง อฏจนวุติ (๑๙-๔๘) เป็น เอกวจนะ อิตถิลิงค์ อย่างเดี่ยว

ติ (๓)

ป.	ตโย	อิต.	ติสฺโส	นป.	ตีณิ
ท.	ตโย	อิต.	ติสฺโส	นป.	ตีณิ
ต.	ตีหิ	อิต.	ตีหิ	นป.	ตีหิ
จ.	ติณณิ ติณณนฺ	อิต.	ติสฺสนนฺ	นป.	ติณณิ ติณณนฺ
ปณ.	ตีหิ	อิต.	ตีหิ	นป.	ตีหิ
ฉ.	ติณณิ ติณณนฺ	อิต.	ติสฺสนนฺ	นป.	ติณณิ ติณณนฺ
ส.	ตีสฺ	อิต.	ตีสฺ	นป.	ตีสฺ

จตุ (๔)

ป.	จตตารุ จตุโร	อิต.	จตสฺโส	นป.	จตตาริ
ท.	จตตารุ จตุโร	อิต.	จตสฺโส	นป.	จตตาริ
ต.	จตุหิ *	อิต.	จตุหิ	นป.	จตุหิ *
จ.	จตุนนิ	อิต.	จตสฺสนนฺ	นป.	จตุนนิ
ปณ.	จตุหิ *	อิต.	จตุหิ	นป.	จตุหิ *
ฉ.	จตุนนิ	อิต.	จตสฺสนนฺ	นป.	จตุนนิ
ส.	จตุสฺ	อิต.	จตุสฺ	นป.	จตุสฺ

* เป็น จตุพฺภิ บ้าง ใช้ในคาถา

เอกุนวีสติ (๑๙) อิตถิลิงค์

เอก.

ป.	เอกุนวีสติ เอกุนวีสฺ	(ลงนคคหิตอวคมได้)
ท.	เอกุนวีสฺ	
ต.	เอกุนวีสาย	
จ.	เอกุนวีสาย	ตั้งแต่ เอกุนวีสติ (๑๙) ถึง อฏจนวุติ (๔๘)
ปณ.	เอกุนวีสาย	ถ้าเป็น อ การันต์ แจกอย่าง เอกุนวีสติ (๑๙)
ฉ.	เอกุนวีสาย	ถ้าเป็น อ การันต์ แจกอย่าง รตฺติ
ส.	เอกุนวีสาย	ถ้าเป็น อ การันต์ แจกอย่าง นาริ

เอกุนสตี (๔๙) ถึง อสงเขยฺย (๑๐^{๑๔}) แจกอย่าง กุส

โกฏิ (๑๐^๗) ปโกฏิ (๑๐^{๑๔}) โกฏิปปโกฏิ (๑๐^{๒๑}) แจกอย่าง รตฺติ

อกโขภินิ-ณิ (๑๐^{๔๒}) แจกอย่าง นาริ

ชนิดของปกติสังขยา

มิสสสังขยา สังขยาที่นับโดยการบวก (หรือลบ) กัน

(สังขยาคุณนาม+สังขยาคุณนาม) ใช้ จ-อธิก ศัพท์ เช่น

เอกาทส (เอก+ทส ๑+๑๐ = ๑๑)

จ ศัพท์: วิ. เอก จ ทส จ **เอกาทส**

อธิก ศัพท์: วิ. เอเกน อธิกา ทส **เอกาทส**

เตตติส (ติ+ติส ๓+๓๐ = ๓๓)

จ ศัพท์: วิ. ตโย จ ติส จ **เตตติส**

อธิก ศัพท์: วิ. ตีหิ อธิกา ติส **เตตติส**

เอกุนวิสติ (วิสติ-เอก ๒๐-๑ = ๑๙)

วิ. เอเกน อุนา วิสติ **เอกุนวิสติ**

เอกุนปถจสตา โจรา (๕๐๐-๑ = ๔๙๙)

วิ. เอเกน อุนา ปถจสตา **เอกุนปถจสตา**

คุณิตสังขยา สังขยาที่นับโดยการคูณกัน

(สังขยาคุณนาม×สังขยานามนาม) เช่น

ทวิสตานิ, ทวิสต (ทวิ×สต ๒×๑๐๐ = ๒๐๐)

วิ. เทว สตานิ ทวิสตานิ, ทวิสต

จตุราสีตีสทสทานิ (จตุราสีติ×สทส ๔×๑๑,๐๐๐)

วิ. จตุราสีติ สทสทานิ จตุราสีตีสทสทานิ

ทสสตสทส (ทส×สทส ๑๐×๑๐๐,๐๐๐ = ๑,๐๐๐,๐๐๐)

วิ. ทส สทสทสทานิ ทสสตสทส

สัมพันธสังขยา สังขยาที่นับโดยการสัมพันธ์กับบพอื่นๆ

อฏฐสภูจิสทสทสโก

(๖๘×พัน + ๑๐๐×พัน = ๑๖๘,๐๐๐)

วิ. อฏฐสภูจิสทสทสโก จ สทสทส สทสทสโก จ **อฏฐสภูจิสทสทสทสโก**

สทสทส สัมพันธ์เข้ากับบพที่อยู่ข้างหน้าทุกบพ

สทต มนุสสโกภวิโย โภภวิแห่งมนุชย์ ท. ๗

สทต สัมพันธ์เข้ากับ -โกภวิโย

การจัดปกติสังขยา

จัดปกติสังขยาตาม

	นาม	ลิงค์	วจนะ	การแจกวิภัตติ
๑-๑๘	คุณนาม (๑-๙๘)	๓ ลิงค์	๑ เอกวจนะ ๒-๑๘ พหุวจนะ	๑-๔ แจกเฉพาะตน ๕-๑๘ แจกอย่าง <i>ปถจ</i>
๑๙-๙๘		อิตถิลิงค์	เอกวจนะ*	อ การันต์ แจกอย่าง <i>เอกุนวิส</i> อิ การันต์ แจกอย่าง <i>รตติ</i> อี การันต์ แจกอย่าง <i>นารี</i>
๙๙ - ∞	นามนาม (๙๙-∞)	นปุงสกลิงค์	สองวจนะ	แจกอย่าง <i>กุล</i>
โกภวิ		อิตถิลิงค์		แจกอย่าง <i>รตติ</i>

๑-๙๘ เป็นคุณนาม ๙๙ ขึ้นไป เป็นนามนาม

๑-๔ ทำนว่าเป็นศัพท์นามด้วย (ตามนัยในคัมภีร์ศัพทศาสตร์) และ

๑ เอกศัพท์ สัพพนาม เป็นได้สองวจนะ แจกอย่าง *ย* เว้นบางวิภัตติ

* เป็นเอกวจนะเฉพาะสังขยา ส่วนนามนามที่ถูกนับ เป็นพหุวจนะตามปกติ

สังเกตสังขยา

สังขยาที่นับโดยการใช้สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เป็นที่รู้จักกันดีว่ามีจำนวนแน่นอน

ตายตัว มักใช้ในฉันท์ เช่น

จำนวน ๑ แทนด้วย จนท พระจันทร์, สุริย พระอาทิตย์, ภู แผ่นดิน

จำนวน ๒ แทนด้วย เนตต (นัยน์ตา), ทตถ (มือ), ปกข (ปีก)

จำนวน ๓ แทนด้วย กาล (อดีต อนาคต ปัจจุบัน), อคคิ (ไฟระคะ โทะสะ โมะหะ)

อเนกสังขยา

สังขยาที่นับโดยการประมาณเอา เพราะมีจำนวนมาก ไม่ต้องการนับให้ละเอียดลงไป

เช่น สทสทสเดโช มีเดชนับพัน, สทสทสรีสิ มีรัศมีนับพัน

ปुरुณสังขยา

ป.	อิต.	นป.	
ปจโม	ปจมา	ปจม	ที่ ๑
ทุตโย	ทุตยา	ทุตย	ที่ ๒
ตติโย	ตติยา	ตติย	ที่ ๓
จตุตโถ	จตุตถิ	จตุตถ	ที่ ๔
ปถจโม	ปถจมา	ปถจม	ที่ ๕
ฉฐุโ	ฉฐุจา	ฉฐุจ	ที่ ๖
สทตโม	สทตมา	สทตม	ที่ ๗
อฏฐโม	อฏฐมา	อฏฐม	ที่ ๘
นวมโม	นวมมา	นวม	ที่ ๙
ทสโม	ทสมา	ทสม	ที่ ๑๐
เอกาทสโม	เอกาทสมี เอกาทสี-สี *	เอกาทสม	ที่ ๑๑
ทวาทสโม	ทวาทสมี	ทวาทสม	ที่ ๑๒
เตรสโม	เตรสมี เตรสี	เตรสม	ที่ ๑๓
จตุททสโม	จตุททสมี จตุททสี-สี *	จตุททสม	ที่ ๑๔
ปถจทสโม	ปถจทสี-สี ปถจทสี-สี *	ปถจทสม	ที่ ๑๕
โสฬสโม	โสฬสี	โสฬสม	ที่ ๑๖
สตรสโม	สตรสี	สตรสม	ที่ ๑๗
อฏฐารสโม	อฏฐารสี	อฏฐารสม	ที่ ๑๘
เอกุนวิสติโม	เอกุนวิสติมา	เอกุนวิสติม	ที่ ๑๙
วิสติโม	วิสติมา	วิสติม	ที่ ๒๐
เอกวิสติโม	เอกวิสติมา	เอกวิสติม	ที่ ๒๑
...

• แปลง ฉฐุช เป็น ฉฐุชม ได้ (ฉฐุชโม, ฉฐุชมี, ฉฐุชมิ)

* ลงนิกคหิตอาคม; ทีฆะเป็น จาตุททสี จาตุททสี

ปुरुณสังขยาทั้งปวง เป็นคุณนาม เป็นได้ ๓ ลิงค์ เป็นเอกวจนะอย่างเดียว